

cultuurhistorische verkenning LTS Cadier en Keer

Inleiding

Aanleiding voor deze gebouwbeschrijving is het voornemen van het college om het complex van de Lagere Technische School aan de Pater Kurtensweg te slopen. Deze beschrijving heeft dan ook de doelstelling om de cultuurhistorische waarden van het complex te duiden.

Algemeen

Landelijk zijn in de periode 1945-1968 zijn voor zover bekend 184 lagere technische scholen gebouwd. Het leverde verschillende bouwtypen op. Van deze 184 zijn er 102 door sloop verdwenen. Van de resterende schoolcomplexen zijn er nog maar 64 herkenbaar met theorie- en praktijkvleugel. Van de overige scholen resteren met name alleen delen van de complexen, meestal hoofdgebouwen.

Gebouwde Lagere Technische Scholen per provincie*

	Gebouwd	Gesloopt	Deels gesloopt	Compleet**	Monument
Groningen	12	4	1	4	1
Friesland	10	6	1	3	
Drenthe	7	3		1	2
Overijssel	12	8		3	1
Gelderland	29	16	1	11	1
Utrecht	8	3	2	3	
Noord-Holland	20	13		4	3
Zuid-Holland	34	19	4	10	1
Zeeland	4	3		1	
Brabant	32	19	4	9	
Limburg	16	8	2	6	
Totaal	184	102	15	55	9

* Van een aantal complexen is alleen de locatie bekend maar niet het bouwtype

** Onder de categorie compleet bevinden zich ook verbouwde schoolcomplexen

Het complex van de LTS in Cadier en Keer bestaat uit een hoofdgebouw met twee bouwlagen en eenlaags praktijkvleugel. Van dit type zijn landelijk 23 gebouwd, waarvan er nog zeven compleet en herkenbaar zijn. Twee bevinden zich in Limburg (Cadier en Keer en Nijswiller) en twee andere schoolcomplexen zijn later met een verdieping opgehoogd. De meeste van deze scholen werden tussen 1955 en 1960 gebouwd.

In Limburg zijn in de periode 1945-1968 16 lagere technische scholen gebouwd, waarvan er nog zeven herkenbaar zijn als compleet ensemble. Voor de complexen in Tegelen, Heythysen en Cadier en Keer dreigt nog steeds de sloop.

Gebouwde Lagere Technische Scholen per bouwtype

	Gebouwd	Gesloopt	Deels gesloopt	Compleet*	Monument
1 bouwlaag met kap	22	20		1	1
2 bouwlagen met kap	35	20	4	11	
3 bouwlagen met kap	11	6	2	2	1
4 bouwlagen met kap	1		1		
2 bouwlagen	23	12	1	9**	
3 bouwlagen	40	16	3	19	2
4 bouwlagen	21	13	1	3	4
5 bouwlagen	6	4		1	1
Totaal	159	91	12	46	9

*Het betreft hier ook verbouwde complexen

**Van twee complexen is het hoofdgebouw later met een verdieping verhoogd

De LTS in Cadier en Keer

Hoofdpzet

Het complex van de LTS (bouwjaar 1968) bestaat uit een tweelaags hoofdgebouw, een eenlaags tussenlid met entree en dienstruimten, gymzaal en de eenlaags praktijkvleugel. Het hoofdgebouw en de praktijkvleugel staan parallel aan elkaar, verbonden door het haaks staande eenlaags entree bouwdeel.

Luchtfoto complex technische school

Exterieur

Hoofdgebouw

Het tweelaags hoofdgebouw bestaat uit 12 vensterassen. In de gevel aan de pleinzijde bevinden zich aan de uiteinden twee (nood?)uitgangen met dubbele deuren. Opvallend is het materiaalgebruik in de vensters. Het betreft namelijk houten kozijnen met beweegbare stalen ramen. De borstwering bestaat uit plaatmateriaal.

Overzicht pleingevel hoofdgebouw

De vensteras ter hoogte van het trappenhuis bestaat uit een blinde muur met wit geglazuurd metselwerk. Dit witte metselwerk bevindt zich ook aan de kopse kanten van het gebouw. Tussen de vensters bevinden zich blauw geschilderde betonnen kolommen. Aan de achterzijde van het hoofdgebouw is in de jaren '90 een kleine eenlaags uitbreiding gerealiseerd. Verder staat er een

monumentaal kunstwerk bij de entree. Dit kunstwerk maakt deel uit van het complex in het kader van 1 procentregeling.

Detail voorgevel hoofdgebouw pleinzijde

Monumentaal kunstwerk

Entreegebouw en gymzaal

Het eenlaags entreegebouw heeft in het midden de centrale entree. Deze entree is voorzien van stalen deuren. De vensters van de aan weerszijden gelegen dienruimten hebben dezelfde opbouw als in het hoofdgebouw. Ook de beplating lijkt hetzelfde.

Overzicht entreegebouw

Het entreegebouw is voorzien van een pergola over de volle breedte ter hoogte van de tweede uitgang van het hoofdgebouw aan de pleinzijde.

Entreegebouw met pergola

Direct naast de dienruimten aan de voorkant bevindt zich de gymzaal met vijf vensterassen. Ook de terugliggende voorgevel is voorzien van houten kozijnen met stalen draaiende delen en een borstwering van plaatmateriaal. Door het terugliggen van de voorgevel zijn de blauw geschilderde langwerpige betonnen kolommen goed zichtbaar.

De zijmuren zijn voorzien van wit geglaazuurde baksteen. Op de gevel aan de kant van de weg staat de tekst "technische school". Aan de achterzijde van dit bouwdeel bevinden zich verschillende nevenruimten.

Gymzaal

Praktijkvleugel

De praktijkvleugel bestaat voor het grootste gedeelte uit zes vrijstaande zaagtand dakconstructies met vensterstroken over de gehele breedte van het gebouw. Het voorste gedeelte is plat. De vormgeving van de dakconstructie van de praktijkvleugel met ondersteunende kolommen aan de buitenkant is uniek. De meeste lagere technische scholen uit de periode 1960-1968 waren voorzien van verschillende uitvoeringen van sheddaken of platte daken met enkel lichtkoepels. Verder zijn de authentieke stalen kozijnen en deuren nog aanwezig. Boven deze stalen geveldelen bevinden zich geribbelde (stalen?) platen.

Overzicht praktijkvleugel

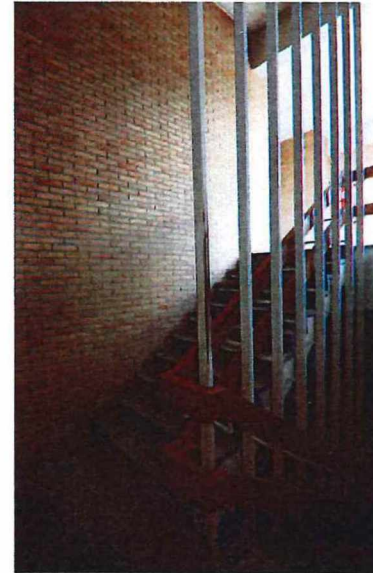
Detail gevel praktijkvleugel

Opvallend is verder dat de kopse kant van deze vleugel niet is afgewerkt. Mogelijk werd er bij de bouw rekening gehouden met een uitbreiding

Interieur

Hoofdgebouw

De opzet van het interieur in het hoofdgebouw is ook opmerkelijk. Op de begane grond bevindt de gang zich aan de pleinzijde, terwijl de gang op de verdieping zich juist aan de achterzijde bevindt. De hal en de gangen zijn voorzien van bruine tegels van 15x15 cm. In de inmiddels gesloopte uitbreiding van de ambachtsschool in Arnhem uit 1969 zijn ook tegels van 15x15 cm toegepast. In het hoofdgebouw bevinden zich 13 lokalen die veelal twee vensterassen breed zijn.

Trappenhuis

Gang verdieping

Alleen het trappenhuis met stalen kolommen en houten handlijsten is voorzien van grijze natuursteen (travertin?). De gangwanden zijn geheel uitgevoerd in hout. Door het toepassen van relatief veel hout in het hoofdgebouw is hier duidelijk sprake van een overgangsmoedel naar scholenbouw uit de jaren '70.

Leslokaal begane grond

Entreegebouw en gymzaal

Het entreegebouw is voorzien van een middengang voorzien van zwart-grijze natuursteen van 50x50 cm. de gangmuren bestaan uit schoon metselwerk. De binnenpui van de entree bestaat grotendeels uit hout met stalen klapdeuren .

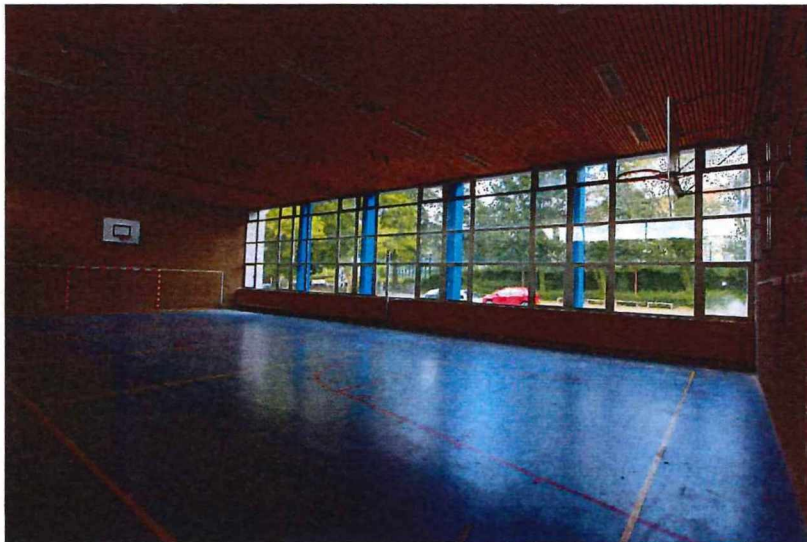

Overzicht interieur entreevleugel

De gymzaal heeft de voor gymzalen kenmerkende opzet met blauwe sportvloer en wandrekken. De kleedkamer is gedeeltelijk betegeld en voorzien van ronde lichtkoepels.

Kleedruimte gymzaal

Overzicht gymzaal

Tegenover de gymzaal bevinden zich verschillende nevenruimten (toiletten en kantine). De gang naar de praktijkvleugel is ook voorzien van de natuurstenen tegels en ronde lichtkoepels.

Gang vanuit de praktijkvleugel naar de hoofdentree

Praktijkvleugel

De middengang van de praktijkvleugel is voorzien van de grote bruine tegels van 15x15 cm. De gangmuren bestaan uit deels uit schoon metselwerk. Boven de stalen binnenpuien met deuren bevinden zich dezelfde (stalen?) geribbelde platen.

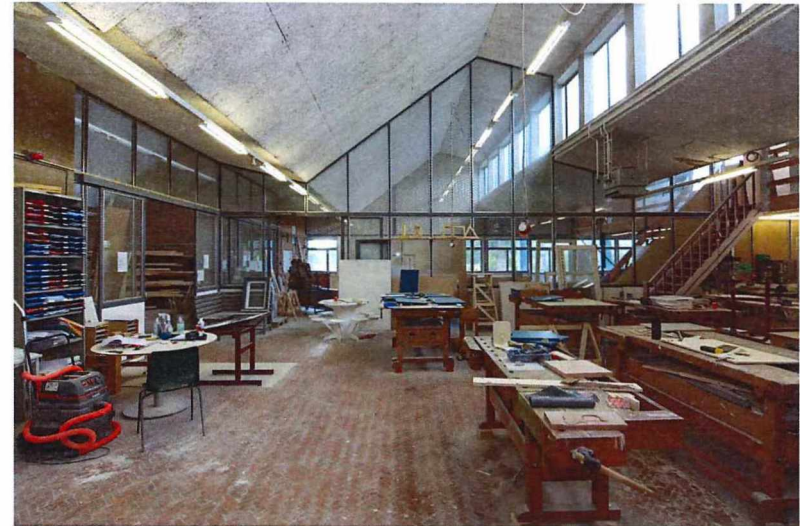
Overzicht gang praktijkvleugel

Overzicht binnenpui praktijkvleugel

Aan weerszijden van de middengang bevinden zich 9 praktijklokalen die voorzien zijn van tegels met verschillende afmetingen. Alleen in het houtlokaal bevindt zich een vloer met kopshout in visgraat motief.

In de praktijklokalen bevinden zich tegen de tussenmuur verschillende nevenruimten. Dit lijkt kenmerkend voor de opzet van praktijklokalen

Houtbewerkingslokaal met kopshouten visgraatvloer met links nevenruimten

Bouwlokaal met links verschillende nevenruimten

Cultuurhistorische waarden

De LTS in Cadier en Keer heeft in meerdere opzichten hoge cultuurhistorische waarden.

Zowel het exterieur als het interieur zijn nog gaaf en herkenbaar als technische school.

Ook het feit dat het gebouw architectonisch een overgangsmodel lijkt naar de scholenbouw uit de jaren '70 maakt het complex waardevol.

Gezien het relatief kleine aantal nog overgebleven herkenbare technische scholen heeft de LTS in Cadier en Keer een hoge zeldzaamheidswaarde. Deze zeldzaamheid geldt zowel voor Limburg als op landelijk niveau.

Landelijk lijkt de LTS in Cadier en Keer het enige voorbeeld met een vrijstaande zaagtand dakconstructie.

Zwolle, 4 juli 2020

Maarten de Graad

MR de Graad Bouwhistorie en Restauratie
www.degraadbouwhistorie.nl
mrdegraad@hotmail.com
06-29480661